

Social Work & Education

© SW&E, 2020

УДК 378.147:364.4:316.46

DOI: 10.25128/2520-6230.20.4.6.

Дар'я Бибик,

старший викладач, PhD здобувач,
кафедра теорії та технологій
соціальної роботи, факультет
соціально-економічної освіти,
Національний педагогічний
університет імені М.П.
Драгоманова,
вул. Пирогова 9, 01030,
м. Київ, Україна;
email: dasha.bybyk@gmail.com

ORCID iD: 0000-0001-9947-8503

Article history:

Received: September 10, 2020

1st Revision: October 15, 2020

Accepted: December 30, 2020

Бибик, Д. (2020). Модель формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки. Vol. 7, No. 4. Ternopil-Aberdeen, 2020. pp. 483-496. DOI: 10.25128/2520-6230.20.4.6.

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. З метою розкриття теоретико-методичних засад проблеми формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників було здійснено узагальнення питань до структури та організації цієї діяльності в процесі професійної підготовки. Виокремлення різних наукових підходів до моделювання професійної підготовки студентів – майбутніх соціальних працівників дало змогу спрогнозувати результати та виявити оптимальні шляхи забезпечення їх високого рівня. Зокрема, побудовано структурно-функціональну модель дослідження проблеми, яка визначає свою мету, а саме актуалізацію моделювання соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки. Наведено приклад авторської структурно-функціональної моделі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки та розкрито її сутність. У статті подано компоненти моделі (цільовий, організаційний, змістовно-методичний, діагностичний), що поєднуються між собою та розкривають особливості формування соціального лідерства фахівців соціальної сфери. Визначені компоненти репрезентують основні структурні елементи системи формування соціального лідерства до означеної діяльності: мету, завдання, принципи, організаційно-педагогічні умови, структуру та основні напрямки діяльності «Школи Social лідерства – Student», критерії, показники, рівні та результат сформованості.

Методологічні засади сприяли виявленню оптимальних методів проблеми дослідження: аналіз, порівняння та синтез наукової літератури щодо моделювання соціального лідерства у підготовці соціальних працівників, абстрагування та проектування моделі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки, систематизація та узагальнення моделювання.

Ключові слова: лідерство; модель формування соціального лідерства; майбутні соціальні працівники; професійна підготовка; соціальна робота.

Вступ

Актуалізація напрямків діяльності фахівців з соціальної роботи впливає на розширення завдань та удосконалення змісту професійної підготовки щодо створення сприятливого, організаційного середовища, в якому створено умови для прояву соціального лідерства у студентської молоді. Соціальне лідерство як нове явище поступово набуває розповсюдження у всьому світі, оскільки позитивно впливає на розвиток молодих людей, які мають лідерські орієнтації.

Соціальне лідерство на засадах ефективної професійної підготовки є причиною зміни характеру професійної діяльності. Змінюється її структура, зміст, принципи та організаційні форми і, як результат, умови й вимоги щодо професійної підготовки спеціалістів у сфері соціальної роботи, у зв'язку з чим виникає попит на вискоєфективних фахівців, котрі зобов'язані забезпечити належне практичне та теоретичне підґрунтя для розвитку даної галузі. За переконанням М. Коновалової (2015), «в першу чергу розвивається сам лідер, який є найактивнішим агентом позитивних змін, за сприятливих умов оточуючого середовища покращується розуміння лідером своїх працівників, його здатність обирати вірний варіант реагування на зміни, які відбуваються в організації та суспільстві. При цьому впливу зазнають також організації в цілому, колектив, середовище, міжособистісні відносини, кожен працівник окремо» (Коновалова, 2015, с.45). Зрозуміло, для вдалого досягнення всіх суспільних потреб та завдань щодо практичної роботи з соціально незахищеними верствами населення фахівцям соціальної сфери в умовах професійної підготовки потрібно опанувати системою певних професійних навичок та постійно їх удосконалювати. Необхідність досягнення ефективності формування соціального лідерства у соціальних працівників свідчить про те, що «соціальна структура позитивно пов'язана з латентним фактором задоволеності роботою, і в той же час соціальна структура роботи впливає на різні аспекти її задоволеності» (Millissa, Cheung, & Weiping, 2012, p.65). У зв'язку з цим, актуалізується потреба у розробці моделі формування соціального лідерства у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблема формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки має важливе призначення, тому, й розглядається у багатьох працях науковців у контексті моделювання: формування лідерських компетенцій в процесі професійного становлення фахівця у закладі вищої освіти (А. Авдєєва, 2010), формування професійної мобільності соціальних працівників (Т. Гордєєва, 2014), готовності майбутніх соціальних працівників до здійснення професійної діяльності (О. Карпенко, 2007), формування готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності у закладах

соціального обслуговування людей похилого віку (Н. Павлишина, 2015), формування лідерських якостей студентів за допомогою участі в діяльності органів самоврядування (Л. Конишева, 2009), формування лідерських якостей студентів в умовах підготовки менеджерів (В. Саляхова, 2008), підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності учнівської молоді в умовах закладів вищої освіти (К. Червоненко, 2019), забезпечення соціально-педагогічної діяльності студентських волонтерських груп (Т. Лях, 2009), формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців (В. Тернопільська, 2016), професійно-етичної підготовки майбутніх соціальних працівників в університетах (Р. Зозуляк-Слущик, 2019) тощо. Тому, найбільшої ефективності можливо досягти через формування соціального лідерства за допомогою «моделей компетентності» в спеціально створених організаційно-педагогічних умовах підготовки та з'ясування чинників їх впровадження.

Проте, незважаючи на численні наукові дослідження, проблема моделювання процесу формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки розроблена недостатньо, що зумовило її вивчення.

Метою статті є обґрунтування моделі формування соціального лідерства майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки. Завдання дослідження: визначення структурних елементів моделі формування соціального лідерства майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки, їх теоретичне обґрунтування та розкриття змісту.

Методологія дослідження

У світовому просторі професійна підготовка виступає показником освіченості та професіоналізму особистості фахівця соціальної роботи, де акценти розставляють на прояві здатності до саморозвитку та самовдосконалення через отримання набутих знань, вмінь і навичок. Очевидно, що ключовим результатом професійної підготовки має виступити соціальне лідерство, яке сформовано у майбутніх соціальних працівників.

Для досягнення поставленої мети використовувалися методологічні засади, які сприяли виявленню оптимальних методів нашого дослідження: аналіз, порівняння та синтез наукової літератури щодо формування соціального лідерства соціальних працівників, моделювання, абстрагування та соціальне проектування моделі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки, систематизація та узагальнення.

Основна частина

Вимоги сучасної соціальної роботи висувають завдання щодо продукування змін у суспільстві на засадах лідерської й ціннісної орієнтації до розвитку

особистості майбутніх фахівців. У контексті окресленої проблематики значимості набуває формування соціального лідерства у закладах вищої освіти та його прояву в динамічних змінах суспільства.

Безумовно, при побудові моделі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної діяльності ми виходили з того, що феномен «лідерства», його природа мають різні основні характеристики його розвитку. Єдиної моделі формування соціального лідерства не існує, оскільки у кожному конкретному випадку дослідники враховують специфіку власного дослідження. Тому, складність побудови моделі формування соціального лідерства спричинена низкою чинників: *по-перше*, змістовно-процесуальний аспект проблеми формування лідерства у студентської молоді зосереджувався на розвиток лідерських навичок та якостей, лідерського потенціалу, лідерської позиції (Д. Волківська, І. Гізатуллін, Ст. Кові); *по-друге*, різні наукові підходи до феномену «лідерства» обумовили різні принципи побудови моделей формування лідерства: принцип створення сприятливого середовища, атмосфери, що передбачає взаємопідтримку та партнерську взаємодію (Кові, 2008). Важливість приділення уваги питанню лідерства та розвитку лідерського потенціалу сьогодні є очевидним як для приватних, так і державних інституцій, які визнають, що середовище постійно змінюється, і що успіх організацій значною мірою залежить від якості їхніх лідерів (Коновалова, 2012, с. 44).

Оскільки лідерство узгоджується з цілями і цінностями соціальної роботи, які лежать в основі професії «соціальний працівник» (W. Patrick Sullivan, 2016, р. 52), то перед професійною підготовкою майбутніх соціальних працівників постає завдання підготувати фахівців здатних до вирішення соціальних проблем, що вимагатиме пошуку шляхів забезпечення максимального прояву особистісного потенціалу та соціального лідерства. Тому, орієнтування на вирішення соціальних проблем та проблем клієнта стає пріоритетним серед різних моделей лідерства (W. Patrick Sullivan, 2016). Побудова будь-якої моделі з формування соціального лідерства має враховувати загальновідомі принципи, не зважаючи на їх варіативність та результативність. При цьому, О. Карпенко (2007, с.154) зазначає, що «модель спеціаліста соціальної сфери ґрунтується на основі таких конкретних аспектів діяльності: функціонального, особистісного, предметного, або змістового».

Аналізуючи та узагальнюючи результати наукових досліджень, нами розроблено авторську структурну модель формування соціального лідерства у майбутніх фахівців в умовах професійної підготовки.

Модель формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної діяльності ми подаємо як схематичне зображення професійної діяльності, зорієнтованої на підвищення соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників (Рис. 1).

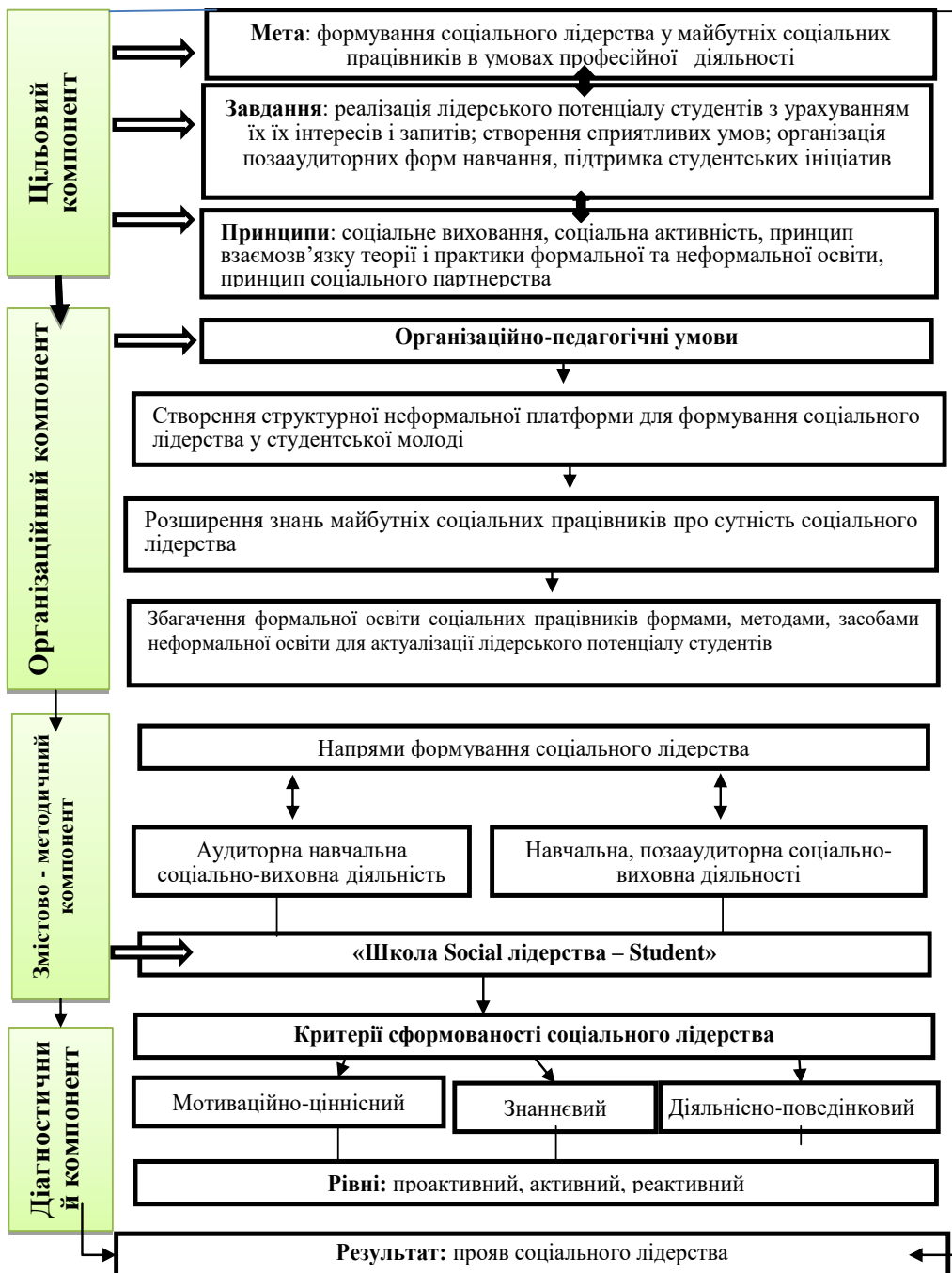

Рис. 1. Структурно-логічна модель формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки

Ця модель складається з чотирьох компонентів, а саме: цільовий (визначення мети, завдань і принципів), організаційний (визначення організаційно-педагогічних умов та їх аналіз), змістовно – методичний (визначення структурних напрямів «Школи Social лідерства – Student»), діагностичний (визначення критеріїв та рівнів їх результату).

Наступним нашим кроком стало розроблення та впровадження структурно-функціональної моделі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників як цілеспрямований систематичний процес розвитку потенційних можливостей студентів, їх лідерських якостей, лідерського потенціалу та характеристик цінностей лідерства соціальної роботи, лідерської спрямованості й набуття соціальних компетенцій, необхідних для їх ефективної реалізації в професійній підготовці. У загальному вигляді її мета сконцентрована на соціального працівника, його розвиток та реалізацію в соціальному лідерстві, а професійна підготовка виступає як засіб реалізації даної мети та визначених завдань, що і сприяє формуванню соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників, його ціннісному ставленню до професійної діяльності.

Представимо *цільовий компонент* моделі, який містить (мету, завдання, принципи) та є функціональним ядром структури, який спрямований на формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників, визначає зміст і особливості організації професійної підготовки. Сутність цільового компоненту структурної моделі полягає у визначенні мети, завдань та принципів формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної діяльності, які й покладено в основу цілісного процесу структурно-функціонального моделювання.

Підвищення лідерського потенціалу студентів з урахуванням їх інтересів і запитів має забезпечити створення сприятливих умов для організації аудиторних та позааудиторних навчальних й соціально-виховних форм діяльності, підтримки студентських ініціатив, що пов'язано з сучасними викликами в суспільстві щодо змін та акценту формування соціального лідерства.

Суспільна потреба в майбутніх соціальних працівників, здатних ефективно діяти в ситуаціях невизначеності, творчо підходити до вирішення соціальних проблем, продукувати нові ідеї, згуртовувати людей навколо суспільно-корисної мети та забезпечувати її досягнення призводить до необхідності отримання в процесі підготовки набору специфічних компетенцій, соціальних навичок, які притаманні соціальним лідерам.

Відповідно до мети було визначено низку провідних завдань (створення сприятливих умов для ефективного формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників); (організації аудиторних та позааудиторних навчальних й соціально-виховних форм навчання і підтримки студентських ініціатив); (реалізація лідерського потенціалу студентів з урахуванням їх

інтересів і запитів); (формування лідерської спрямованості майбутніх соціальних працівників, внутрішньої потреби в соціальній активності, самовдосконаленні та саморозвитку).

Також були враховані основні принципи формування соціального лідерства, а саме: соціального виховання, соціальної активності, принцип взаємозв'язку теорії і практики формальної та неформальної освіти, принцип соціального партнерства.

Принцип соціального виховання у процесі формування соціального лідерства передбачає наявність ціннісних орієнтацій студентської молоді в громаді та суспільстві. Соціальна робота при цьому має здійснюватися на основі цінностей для продукування глобальних та позитивних змін у суспільстві. *Принцип соціальної активності* спрямований на формування проактивної позиції майбутніх соціальних працівників, на оптимальну реалізацію щодо залучення їх до суспільно-корисних справ та розкриття лідерського потенціалу в рамках професійної діяльності. Соціальна активність студента розглядається як найвища цінність в різних сферах життєдіяльності суспільства. *Принцип взаємозв'язку теорії і практики формальної та неформальної освіти* в умовах професійної підготовки передбачає комплексний теоретико-практичний характер засвоєння знань в аудиторній навчальній позааудиторній та соціально-виховній діяльності майбутніх соціальних працівників. *Принцип соціального партнерства* орієнтує усіх учасників освітнього процесу на розвиток навичок партнерства і співробітництва для досягнення спільних результатів партнерської взаємодії з представниками державних установ соціального забезпечення, громадських та благодійних організацій в соціальній роботі.

Врахування окреслених принципів на всіх етапах формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників, на нашу думку, дозволить побудувати цілісну систему ефективної підготовки до професійної діяльності.

Загалом, рівень успішної реалізації означених принципів в умовах професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Соціальна робота» можливий при дотриманні певних організаційно-педагогічних умов, що зможуть вплинути на процес ефективності формування соціального лідерства в галузі «Соціальна робота».

З метою виявлення організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутніх соціальних працівників нами попередньо було проведено експертне опитування викладачів закладів вищої освіти, які здійснюють професійну підготовку майбутніх соціальних працівників в Україні (Bybyk, 2020, p.58). Це надало нам можливість визначити важливість та значущість організаційно-педагогічних умов підготовки студентів до соціального лідерства, які виділено нами шляхом опрацювання педагогічної та навчально-методичної літератури. Визначення експертами найбільш важливі організаційно - педагогічні умови за

п'ятибальною шкалою, забезпечило достатню вірогідність отриманих результатів та надало нам можливість визначити саме ті умови, що мають бути реалізовані в процесі професійної підготовки студентів до соціального лідерства (Бурук, 2020, р.58).

Отже, об'єктивна соціальна значущість професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до соціального лідерства переконливо доводить необхідність пошуку організаційно-педагогічних умов щодо виявлення й удосконалення різних форм і методів навчання та виховання, які орієнтовані на особистісний і професійний розвиток, передбачають необхідність актуалізації лідерського потенціалу. Крім того, формування готовності студентів до соціального лідерства має забезпечити реалізацію інноваційних напрямів технологізації професійної діяльності в галузі соціальної роботи. Тому, спираючись на означені нами ключові принципи формування соціального лідерства, наступним важливим системним елементом у *організаційному блоці* моделі, нами представлено організаційно-педагогічні умови, які обумовлюють результативність професійної діяльності та впливають на ефективність процесу підготовки майбутніх соціальних працівників до соціального лідерства:

- організація неформальних специфічних структур середовища підготовки соціальних працівників до соціального лідерства;
- розширення знань майбутніх соціальних працівників про сутність соціального лідерства;
- збагачення формальної освіти соціальних працівників формами, методами, засобами аудиторних та позааудиторних навчальних й соціально-виховних форм навчання для актуалізації лідерського потенціалу студентів.

Перераховані взаємопов'язані організаційно-педагогічні умови, на нашу думку, сприятимуть більш ефективному формуванню соціального лідерства, що здатні вплинути на підвищення професійної підготовки майбутніх фахівці в даній галузі.

Змістовно-методичний компонент моделі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в процесі професійної підготовки співвідноситься з ефективними формами, методами та засобами аудиторної та позааудиторної навчальної й соціально-виховної діяльності в освітньому просторі здобувачів спеціальності «Соціальна робота». Він передбачає впровадження та функціонування студентської «Школи Social лідерства – Student», завдяки якій розширюються можливості формальної та неформальної освіти студентів, що сприяє розвитку їх лідерського потенціалу. Адже Н. Павлик (2018) доводить, що «упровадження системи неформальної освіти в зміст професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери дозволить розширити межі їх професійних, громадянських та особистісних компетенцій за рахунок відповідності сучасних організаційних форм і методів різним рівням впливу на особистість майбутнього

фахівця (Павлик, 2018, с. 163). Отже, «студентська молодь, будучи залученою до формальної системи вищої освіти, потребує педагогічної підтримки процесів професійної адаптації та навчальної самореалізації, які успішно забезпечуються організацією неформальної освіти як особливого виду соціально-технологічної діяльності, спрямованої на зростання соціального досвіду та забезпечення неперервності в освітньому зростанні учасників (Павлик, 2018, с. 65).

Виникненням протиріччя щодо наявного підвищеного інтересу та мотивації до вивчення навчальних тем, розділів, дисциплін та бажаннями займатися окремими напрямками діяльності (кейс-менеджмент, проектний менеджмент, тренінг-технологія, супервізія, коуч-технологія, арт-терапія, арт-коучинг, соціальна інноватика, корпоративне волонтерство) та відсутністю відповідного нормативного регулювання навчальної діяльності гуртків, студій, дискусійних клубів, доводиться необхідність створення інноваційного освітнього середовища підготовки соціальних працівників (Савельчук, 2015, с.206). Відповідно визначених протиріч та їх розв'язання можна стверджувати, що ефективність функціонування студентської «Школи Social лідерства – Student» забезпечується збагаченням її змістових напрямків діяльності відповідно бажань студентів з врахуванням їх лідерських потреб і інтересів. Змістовно – методичне забезпечення ефективного функціонування Школи представлено різними збагаченням традиційних та інноваційних форм та засобів навчання студентської молоді (тренінгове навчання, онлайн-навчання, проектний метод, метод практичних ситуацій, метод тимбілдингу, метод сторітелінгу, арт-коучинг, метод фасилітації «світове кафе», квест-змагання тощо).

Наступний *діагностичний компонент* моделі відображається в позитивній динаміці прояву соціального лідерства студентами - майбутніми соціальними працівниками відповідно до визначених критеріїв (мотиваційно-ціннісного, знаннєвого та діяльнісно-поведінкового), показників та рівнів їх сформованості (реактивний, активний та проактивний).

Таким чином, обґрунтована нами структурно – функціональна модель відображає цілісність, послідовність, взаємодії та логічного взаємозв'язку функціонування між компонентами усіх складових структур та потребує подальшої експериментальної перевірки її ефективності.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки є багатоаспектним процесом, який являє собою структуру взаємопов'язаних компонентів, що відображають зміст, організаційно-педагогічні умови, відповідні напрямки «Школи Social лідерства – Student», показники результативності, які спрямовані на конкретну мету.

Модель формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників є методологічно обґрунтованою, а розроблена її структура містить основні структурні елементи: цільовий, організаційний, змістовно-методичний та діагностичний та демонструє своє взаємне поєднання. Структурно модель відображає об'єкт дослідження, дає змогу чіткіше представити процес та визначити пріоритетні напрямки, що сприятимуть формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах їх професійної підготовки.

Перспективу дослідження вбачаємо у реалізації нашого практичного досвіду щодо апробації моделі з формування соціального лідерства у майбутніх фахівців соціальної сфери в освітньому процесі закладів освіти та соціальних інституцій.

Література

Bybyk, D. (2020). Organisational and pedagogical conditions of future social workers' professional training for social leadership. *Intellectual Archive*. Toronto: Shiny Word.Corp. (Canada). 2020. Vol. 9 (April/June). No. 2. Pp. 56-65. DOI:10.32370/IA_2020_06_8

Millissa, F.Y., Cheung & Wei-ping Wu. (2012). Leader-member exchange and employee work outcomes in Chinese firms: the mediating role of job satisfaction. *Asia Pacific Business Review* 18(1), 65-81.

Savelchuk, I. B. (2015). Соціально-педагогічне середовище навчально-професійних студій як чинник формування інноваційного потенціалу майбутніх соціальних працівників. *Освітологічний дискурс*, (1 (9)), 204-214. Retrieved from URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/213>

Sullivan, W. Patrick (2016) Leadership in Social Work: Where Are We? *Journal of Social Work Education*. 52, 51-61. DOI: 10.1080 / 10437797.2016.1174644

Авдеева, А. А. (2010). Формирование лидерских компетенций в процессе профессионального становления специалиста в вузе. (автореф. дис. канд. пед. наук). Тамбовский государственный технический университет, Тамбов, Российская Федерация.

Волківська, Д. А. (2016). Розвиток лідерського потенціалу студентського активу в університетському середовищі. (автореф. дис. канд. пед. наук). Київський університет ім. Бориса Грінченка, Київ, Україна.

Гизатуллин, И. Г. (2015). Развитие социального лидерства педагога дополнительного образования. *Вестник Челябинской государственной академии культуры и искусств*, 4 (44), 134-141.

Гордеева, Т. Є. (2014). Модель формування професійної мобільності соціальних працівників. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*, 122, 59-62. Retrieved from URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_122_16

Зозуляк-Слущик, Р. (2019). Модель формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах. *Молодь і ринок*, 6 (173), 123.

Карпенко, О.Г. (2007). *Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науковометодичний та організаційно - технологічний аспекти монографія*. Дрогобич: Коло, 374.

Кови, С. Р. (2008). *Лидерство, основанное на принципах*. Москва: Альпина Бизнес Букс, 302.

Коновалова, М. В. (2012). Лідерство в державному управлінні як чинник формування інноваційної організаційної культури. *Сборник научных трудов SWorld*, 16(4), 44-50.

Коньшева, Л.Н. (2009). Формирование лидерских качеств студентов посредством участия в деятельности органов самоуправления. (автореф. дис. канд. пед. наук). Вятский государственный гуманитарный университет, Киров, Российская Федерация

Лях, Т. В. Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп. (автореф. дис. канд. пед. наук) Луганський національний університет ім. Т. Шевченка, Луганськ, Україна.

Павлик, Н. П. (2018). Концепція впровадження неформальної вісності в процесах професіональних підлітків майбутніх соціальних педагогів. *Інновація педагогіка*, 8, 163-165.

Павлик, Н. (2018). Науково-методичний інструментарій неорганічної освіти в професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів. *Balkansko Nauchno Obozrenye*, 1, 64-68.

Павлишина, Н. Б. (2015). Педагогічна модель формування готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності у закладах соціального обслуговування людей похилого віку. *Наука і освіта*, 5, 71-77. Retrieved from URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2015_5_14

Саляхов, В. Ю. (2008). Формирование лидерских качеств студентов: на опыте подготовки менеджеров. (автореф. дис. канд. пед. наук). Вологодский государственный педагогический университет, Вологод, Российская Федерация.

Тернопільська, В. І. (2016). Моделювання процесу формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*, 25, 16-22. Retrieved from URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2016_25_5

Червоненко, К. С. (2019). Модель системи формування готовності майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності учнівської молоді. *Науковий вісник Ужгородського національного університету серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 2 (45), 233-237.

MODEL OF FORMATION OF SOCIAL LEADERSHIP IN FUTURE SOCIAL WORKERS IN THE CONDITIONS OF PROFESSIONAL TRAINING

Daria Bybyk, Senior Lecturer, PhD student Department of Theory and Technology of Social Work National Pedagogical Dragomanov University, street Pirogova 9, 01030, Kyiv, Ukraine; dasha.bybyk@gmail.com

Abstract. *In order to reveal the theoretical and methodological foundations of the problem of formation of social leadership in future social workers, the generalization of issues to the structure and organization of this activity in the process of professional training was carried out. The separation of different scientific approaches to modeling the professional training of students - future social workers made it possible to predict the results and identify optimal ways to ensure their high level.*

Separately the structural-functional model of the problem research has already been built, which defines its goal, namely the actualization of modeling of social leadership in future social workers in the process of professional training. An example of the author's structural-functional model of formation of social leadership in future social workers in the process of professional training is given and its essence is revealed.

The components of the model (target, organizational, content-methodical, diagnostic) are in the article, which are combined with each other and reveal the features of the formation of social leadership of social workers. The identified components represent the main structural elements of the system of social leadership formation to the specified activities: purpose, objectives, principles, organizational and pedagogical conditions, structure and main activities of the "School of Social Leadership – Student", criteria, indicators, levels and results.

Methodological principles contributed to the identification of optimal research methods: analysis, comparison and synthesis of scientific literature on modeling social leadership in the training of social workers, abstraction and design of the model of social leadership in future social workers in training, systematization and generalization of modeling.

Key words: *leadership; model of social leadership formation; future social workers; professional training; social work.*

References

Bybyk, D. (2020). Organisational and pedagogical conditions of future social workers' professional training for social leadership. *Intellectual Archive*. Toronto: Shiny Word.Corp. (Canada). 2020. Vol. 9 (April/June). No. 2. Pp. 56-65. DOI:10.32370/IA_2020_06_8

Millissa, F. Y., Cheung & Wei-ping, Wu. (2012). Leader-member exchange and employee work outcomes in Chinese firms: the mediating role of job satisfaction. *Asia Pacific Business Review* 18(1), 65-81.

Savelchuk, I. B. (2015). Socio-pedagogical environment of educational and professional studies as a factor in the formation of innovative potential of future social workers. *Educational discourse*, 1 (9), 204-214. (in Ukrainian).

Sullivan, W. Patrick. (2016). Leadership in Social Work: Where Are We? *Journal of Social Work Education* 52, 51-61. DOI: 10.1080 / 10437797.2016.1174644.

Avdieieva, A. A. (2010). Formation of leadership competencies in the process of professional development of a specialist in higher education. (author's ref. dis. cand. ped. science). Tambov State Technical University, Tambov. (in Russian)

Volkivska, D. A. (2016). Development of leadership potential of student assets in the university environment. (author's ref. dis. cand. ped. science). Kyiv University named after Borys Hrinchenko, Kyiv, Ukraine. (in Ukrainian).

Hyzzatullyn, Y. H. (2015). Development of social leadership of a teacher of additional education. *Bulletin of the Chelyabinsk State Academy of Culture and Arts*, 4 (44), 134-141. (in Russian).

Hordieieva, T. Ye. (2014). Model of formation of professional mobility of social workers. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*. 122, 59-62. Retrieved from URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_122_16 (in Ukrainian).

Zozuliak-Sluchyk, R. (2019). Model of formation of professional ethics of future social workers in universities. *Molod i rynok*, 6 (173), 123. (in Ukrainian).

Karpenko, O. H. (2007). Professional training of social workers in the conditions of university education: scientific-methodical and organizational-technological aspects. Drohobych: Kolo, 374. (in Ukrainian).

Kovy, S. R. (2008). Principle - based leadership. Alpyna Byznes Buks, 302. (in Russian).

Konovalova, M. V. (2012). Leadership in public administration as a factor in the formation of innovative organizational culture. *Collection of scientific works SWorld*, 16(4), 44-50. (in Ukrainian).

Konysheva, L. N. (2009). Formation of leadership qualities of students through participation in the activities of local governments. (author's ref. dis. cand. ped. science). Vyatka State University for the Humanities, Kirov, Russian Federation.

Liakh, T. V. Socio-pedagogical activity of student volunteer groups. (author's ref. dis. cand. ped. science). Luhansk National University named after T. Shevchenko, Luhansk, Ukraine. (in Ukrainian).

Pavlyk, N. P. (2018). The concept of introducing informal awareness in the processes of professional adolescents of future social educators. *Innovative pedagogics*. 8, 163-165. (in Ukrainian).

Pavlyk, N. P. Scientific and methodological tools of inorganic education in the training of future social educators. *Balkansko Nauchno Obozrenye*, 1, 64-68. (in Ukrainian).

Pavlyshyna, N. B. (2015). Pedagogical model of formation of readiness of future social workers for professional activity in institutions of social service of elderly people. *Science and education*, 5, 71-77. Retrieved from URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2015_5_14 (in Ukrainian).

Saliakhov, V.Iu. (2008). Formation of leadership qualities of students: on the experience of training managers: (author's ref. dis. cand. ped. science). Volgograd State Pedagogical University, Volgograd. (in Russian).

Ternopilska, V. I. (2016). Modeling the process of formation of self-educational competence of future specialists. Pedagogical education: theory and practice. Psychology. *Pedagogy*, 25, 16-22. Retrieved from URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2016_25_5 (in Ukrainian).

Chervonenko, K. S. (2019). Model of the system of formation of readiness of future social workers for the organization of volunteer activity of student's youth. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Pedagogy. Social work*, 2 (45), 233–237. (in Ukrainian).